

Dr hab. Łukasz Błaszczyk, prof. AM
Dziedzina sztuk muzycznych
Dyscyplina artystyczna instrumentalistyka
Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

magistra Aleksandra Daszkiewicza

Zlecniodawca recenzji

Rada do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie

Do nadesłanej mi przez dr hab. Monikę Gardoń-Preinl, prof. AMKP – przewodniczącą Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie uchwały nr 2/2022 z dnia 06.04.2022 r. o wyznaczeniu mojej osoby recenzentem rozprawy doktorskiej magistra Aleksandra Daszkiewicza została dołączona następująca dokumentacja:

- Opis pracy doktorskiej w formie papierowej oraz elektronicznej pt. *„Idea barokowej sonaty na skrzypce solo w I połowie XX wieku”*
- Dzieło artystyczne w wersji elektronicznej
- Dokumentacja przewodu wraz z życiorysem doktoranta w wersji elektronicznej

Podstawowe dane o kandydacie

Aleksander Daszkiewicz ukończył z wyróżnieniem studia magisterskie (Konzertdiploma) w Hochschule der Künste w Bernie (Szwajcaria) pod kierunkiem prof. Bartłomieja Nizioła, jak również w Akademii Muzycznej w Krakowie w klasie prof. Wiesława Kwaśnego, gdzie obecnie jest zatrudniony na stanowisku wykładowcy.

Jest też zatrudniony jako muzyk w Narodowej Orkiestrze Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach.

Doktorant jest laureatem wielu międzynarodowych i ogólnopolskich konkursów skrzypcowych tj.:

- Międzynarodowy Konkurs im. K. Lipińskiego i H. Wieniawskiego w Lublinie
- Jeunesses Musicales w Budapeszcie

- Yehudi Menuhin Competition w Cardiff
- Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im H.W. Ernsta i K. Szymanowskiego we Wrocławiu

Swój talent rozwijał u wybitnych pedagogów, tj. Kaja Danczowska, Zakhar Bron, Igor Ozhim, Akiko Suwanai, Corina Belcea, Alena Baeva, Tomasz Tomaszewski, Robert Szreder, Ning Feng.

Jest również stypendystą wielu prestiżowych programów stypendialnych dla utalentowanych muzyków.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska magistra Aleksandra Daszkiewicza składa się z nagrania będącego dziełem artystycznym, na które składają się cztery sonaty na skrzypce solo:

- J.S Bach - Sonata g-moll BWV 1001
- P. Hindemith – Sonata g-moll op. 11 nr 6
- E. Ysaye – Sonata g-moll op. 27 nr 1
- B. Bartok - Sonata na skrzypce solo

oraz z pracy pisemnej pt.: *„Idea barokowej sonaty na skrzypce solo w I połowie XX wieku”*

Niezwykle trudnym i ambitnym wyzwaniem dla każdego skrzypka jest wykonanie recitalu złożonego z repertuaru wyłącznie na skrzypce solo. Jeszcze trudniejsze zadanie stoi przed artystą chcącym zarejestrować ów recital w wersji studyjnej na płycie CD. Dlatego z olbrzymią ciekawością i nieskrywanym podziwem odniosłem się do przesłanego mi materiału muzycznego będącego główną częścią doktoratu Aleksandra Daszkiewicza.

Płyta CD trwająca ponad 72 minuty, na którą składają się cztery sonanty na skrzypce solo, jest niewątpliwie największym dotychczasowym wyzwaniem artystycznym doktoranta. Obserwując jego rozwój na przestrzeni kilkunastu lat oraz liczne sukcesy artystyczne byłem przekonany, że poziom nagrań będzie wysoki, spełniający standardy przewodu doktorskiego. Jednakże wartość artystyczna przedstawionego mi nagrania znacząco przekroczyła moje oczekiwania w sferze zarówno technicznej jak i muzycznej. Każde z zaprezentowanych dzieł przedstawia kunszt doktoranta objawiający się dużą swobodą w operowaniu instrumentem oraz niezwykle dojrzałością artystyczną, czego efektem jest trafna i przejrzysta interpretacja. Jedną z pierwszych rzeczy, na które wnikliwy słuchacz zwróci uwagę jest mądre i świadome operowanie czasem, które w przypadku muzyki solowej pełni szczególnie ważną rolę. Intencje skrzypka są jasne i czytelne, a forma dzieł klarowna i zrozumiała. Warto też zwrócić uwagę, że realizacja nagrań nie kończy się jedynie na sprawnym pokonywaniu karkołomnych współbrzmień, pasaży i akordów, ale przede wszystkim nosi znamiona wnikliwej analizy materiału muzycznego. Bez odpowiedniej pracy intelektualnej popartej niezbędną intuicją muzyczną niemożliwa jest bowiem realizacja niezwykle skomplikowanych struktur polifonicznych na tak mało polifonicznym instrumencie jakim są skrzypce. W każdym z prezentowanych dzieł kompozytorzy stawiają przed wykonawcą wymagania bezbłędne

operowania instrumentem, ale nade wszystko wymagają wrażliwości dynamicznej i kolorystycznej pozwalającej na wydobyć tak nieoczywistej na skrzypcach wielogłosowości. W swojej recenzji dzieła artystycznego nie będę zajmował się szczegółową analizą interpretacji każdej kompozycji, gdyż prezentują one poziom niepodlegający zasadniczej dyskusji. Doktorant, poza wszelkimi wspomnianymi przeze mnie walorami czysto instrumentalnymi i muzycznymi, wykazał się również kreatywnością i znakomitą wyczuciem stylu przy tworzeniu interpretacji tak różnych kompozycji.

Doskonałym pomysłem doktoranta, jak i zapewne promotora, było oparcie całości doktoratu na epokowym dziele Jana Sebastiana Bacha. Sonaty i Partity są dla każdego skrzypka swoją biblią, bez której trudno wyobrazić sobie późniejszą literaturę. O geniuszu Bacha świadczy fakt, że po 300 latach od daty powstania jego Sonaty i Partity są ciągle niedoścignutym wzorem literatury solowej będącej inspiracją zarówno dla kompozytorów, skrzypków jak i muzykologów.

Zestawienie Sonaty g-moll Jana Sebastiana Bacha razem z kompozycjami Paula Hindemitha, Eugena Ysaie'a i Beli Bartoka pozwala nam uzmysłwić sobie jak wiele wspólnego mają te dzieła, których powstanie dzieli aż 200 lat. Pomijając oczywiste fakty związane z rozwojem harmonii i wzbogaceniem technik wykonawczych na przestrzeni wieków, można odnieść wrażenie, że dzieło Bacha jest wciąż odkrywane na nowo.

Z pełnym uznaniem i satysfakcją odbieram również pisemną część doktoratu pt.: ***„Idea barokowej sonaty na skrzypce solo w I połowie XX wieku”***.

W pracy tej doktorant jawi nam się jako wnikliwy badacz o dużej wiedzy z zakresu szeroko rozumianej historii muzyki.

W trzech rozdziałach czytelnik otrzymuje usystematyzowaną i kompletną wiedzę odnoszącą się do tematu doktoratu. W pierwszym rozdziale autor przedstawia genezę gatunku sonaty solowej sięgającej korzeniami aż do XVI wieku. Wartością tego rozdziału jest logiczne prowadzenie czytelnika przez rozwój tej formy nie tylko na przestrzeni lat, ale również kontekst geograficzny, pozwalający śledzić jej rozwój w poszczególnych krajach Europy poprzez przenikanie wpływów widocznych w czasie migracji kompozytorów tamtych czasów. Krótkie biografie najważniejszych kompozytorów epoki przed i pobachowskiej, mających w swoim dorobku utwory solowe, są oczywistym i niezbędnym dopełnieniem tego rozdziału.

W drugim rozdziale pt.: *„Odrodzenie idei solowej sonaty skrzypcowej w I połowie XX wieku”* znajdujemy sylwetki najważniejszych twórców tej formy muzycznej tamtych czasów: Maxa Regera, Paula Hindemitha, Eugena Ysaie'a i Beli Bartoka.

Obecny w tym składzie Max Reger nie znalazł się niestety na płycie będącej częścią artystyczną doktoratu. Z punktu widzenia czytelnika, dodanie kompozycji Maxa Regera uczyniłoby pracę kompletną i adekwatną pod każdym względem do tematu doktoratu. Jednakże doskonale zdaję sobie sprawę, że rozmiar dzieła artystycznego uległby wówczas znacznemu wydłużeniu. Nie czyniąc z tego tytułu żadnego zarzutu, artykułuję jedynie nadzieję, że być może w przyszłości doktorant wyrazi zainteresowanie również kompozycjami Maxa Regera, tym samym wzbogacając swój repertuar, a być może również i dorobek fonograficzny.

W rozdziale tym autor poświęca sporo miejsca Sonatom na skrzypce solo op. 37 Eugena Ysaye'a. Z mojego punktu widzenia jest to całkowicie uzasadnione, gdyż tym samym doktorant rozpina swoistą klamrę łączącą cykl „6 Sonat i Partit na skrzypce solo” Jana Sebastiana Bacha z cyklem „6 Sonat na skrzypce solo” Eugena Ysaye'a.

Warto w tym miejscu przytoczyć fragment wypowiedzi samego Ysaye'a zamieszczony w tym rozdziale:

„Geniusz Bacha może przerazić każdego, kto chciałby komponować w stylu jego sonat i partit. Utwory te stanowią szczyt i nie ma mowy o wzniesieniu się ponad to.”

Pomimo takiej postawy Ysaye stworzył dzieło w pewnym sensie porównywalne do dzieła Bacha. W swoich sonatach zawarł wszystko co zaistniało w literaturze skrzypcowej od czasów Bacha. Dodatkowo wzbogacił je o szereg nowych technik wykonawczych, sposobów prowadzenia polifonii oraz o harmonię, w której odnajdujemy doskonałą syntezę harmonii barokowej i klasycznej, romantycznej i XX-wiecznej.

Rozdział trzeci nosi tytuł: *„Wybrane sonaty na skrzypce solo z I połowy XX wieku – problematyka wykonawcza”*. Z punktu widzenia czytelnika rozdział ten jest najważniejszy, gdyż zawiera analizę trzech sonat nagranych przez doktoranta jako część artystyczną niniejszego doktoratu. Wszystkie trzy XX-wieczne sonaty są zestawione wraz z fragmentami sonat i partit Jana Sebastiana Bacha, co ukazuje oczywiste inspiracje tym epokowym cyklem. Niezwykle pomocne w zrozumieniu zależności i podobieństw pomiędzy dziełem Bacha a sonatami Hindemitha, Ysaye'a i Bartoka są liczne przykłady muzyczne, w których autor przedstawia czytelnikowi częste zapożyczenia a nawet cytaty z cyklu bachowskiego. Wizualizacja motywów i fraz, których powstanie dzieli 200 lat historii muzyki ukazuje jak wielką inspiracją była i jest wciąż muzyka Jana Sebastiana Bacha. Dlatego też oczywistą w tym kontekście wydaje się teza zawarta pośrednio w tytule doktoratu o odrodzeniu idei sonaty barokowej na skrzypce solo na początku XX wieku.

Kończąc tę recenzję dodam tylko, że całość jest napisana bardzo pięknym i przystępnym językiem a strona formalna nie budzi żadnych zastrzeżeń.

Konkluzja

Praca doktorska magistra Aleksandra Daszkiewicza pt.: „Idea barokowej sonaty na skrzypce solo w I połowie XX wieku” jest niezwykle istotną publikacją prezentującą wysoki poziom zarówno artystyczny jak i naukowy. Wszystkie cztery kompozycje zawarte na płycie CD prezentują doktoranta jako artystę w pełni dojrzałego, dysponującego doskonałym warsztatem skrzypcowym oraz bogatą wyobraźnią muzyczną. Interpretacje sonat Jana Sebastiana Bacha, Paula Hindemitha, Eugena Ysaye'a i Beli Bartoka dają słuchaczowi pełen obraz podobieństw i różnic stylistycznych w nich zawartych. Klarowna realizacja wątków polifonicznych oraz nie budząca zastrzeżeń narracja fragmentów homofonicznych świadczą o dużej świadomości muzycznej doktoranta. Część opisowa dzieła prezentuje również bardzo wysoki poziom.

W sposób zwarty i przejrzysty, bez często spotykanego w tego typu pracach pustosłowia, autor przedstawia szczegółową analizę wybranych dzieł, co pozwala czytelnikowi zrozumieć tezę zawartą w tytule doktoratu.

Pracę doktorską magistra Aleksandra Daszkiewicza przyjmuję bez zastrzeżeń, bowiem stanowi ona jego autorski wkład w rozwój naszej dyscypliny artystycznej. Dlatego też stwierdzam, że doktorant spełnił wszystkie wymagania art. 187 ust. 1 Ustawy z dnia 20.07.2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Wnioskuje o przyznanie Aleksandrowi Daszkiewiczowi stopnia doktora sztuk muzycznych.

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'Lukasz Błaszczak', written in dark ink.